

Felix Ostrovschi

**CLUJUL, VECHI ȘI NOU
(1945-1980)**

– Macarale ruginesc în soare –

„Macarale zâmbitoare
Râzând la soare
Sunt astăzi,
Din motive sanitare,
De fapt, confidentiale,
Aceste macarale
Sunt astăzi datoare
Cu ultima lor suflare.
Dragele noastre macarale zâmbitoare...
Astăzi le vedem ruginind în soare”.

Daniel Ostrovschi

Felix Ostrovschi

**CLUJUL, VECHI ȘI NOU
(1945-1980)**

– Macarale ruginesc în soare –

Argonaut
Cluj-Napoca, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OSTROVSCHI, FELIX

Clujul vechi și nou (1945-1980) : macarale ruginesc în soare / Felix Ostrovschi ; cuv. înainte: Cosmin Puriș. - Cluj-Napoca : Argonaut 94, 2025
ISBN 978-630-95242-1-8

I. Puriș, Cosmin (pref.)

908

070

Tehnoredactare și copertă: Ioachim Gherman

© Autorul & Argonaut

Editura Argonaut 94
Calea Dorobanților nr. 55, ap. 15, Cluj-Napoca
Tel. 0730.015.485
e-mail: edituraargonaut@yahoo.com
www.editura-argonaut.ro

Cuprins

Cuvânt înainte

Memoria tipărită a unui oraș în transformare.....	15
---	----

Introducere	19
-------------------	----

Capitolul 1

Ateliere, fabrici, uzine și combinate	41
1.1. Vizită la Manufactura C.A.M. din Cluj	41
1.2. Fabrica de porțelan <<Iris>> lucrează	46
1.3. Dermata, un adevărat combinat.....	56
1.4. Fabrica „Ady” în preajma alegerilor	63
1.5. Centrul de mașini agricole.....	65
1.6. Muncitorii de la fabrica <<Orion>> se întrec în munca de ridicarea producției	66
1.7. La fabrica <<Schul>> se lucrează cu spor	68
1.8. Nimeni nu se plimbă pe aici în timpul lucrului! <<Fabrica de Oțel>>	69
1.9. Într-o uzină unde două turnătoare lucrează ca patru bărbați	71
1.10. La fabrica de mobile <<Erba>>	72
1.11. Materiile prime sovietice asigură munca lucrătoarelor de la <<Lady>> și <<Fadelast>>	73
1.12. Fabrica de produse farmaceutice <<Napochemia>>.....	74
1.13. Uzina de apă din Cluj	78
1.14. La fabrica de tricotaje <<Helios>>	80
1.15. Muncitorii fabricii de Mucava.....	81
1.16. <<Fermeta>> pășește pe un drum nou	82
1.17. Cum se fabrică cele mai ieftine bomboane din țară	83
1.18. Întreprinderea <<Indelap>> a început lucrul	84
1.19. La uzinele <<Unirea>> maiștrii Klein Gheorghe și Engy Albert se străduiesc să ridice noi cadre de luptători fruntași pentru Plan.....	84
1.20. Fabrica de cărămidă și țiglă.....	89

1.21. Crește uzina de la marginea Clujului	92
1.22. La <<Triumf>> se fabrică bujii de înaltă calitate.....	94
1.23. Hotărârea brigăzii maistrului Nicolae Constantin.....	96
1.23. Întreprinderea de stat de produse lactate	100
1.25. Noi produse ale industriei frigotehnice	103
1.26. Un nou vlăstar al cincinalului.....	108
1.27. La fabrica de produse zaharoase <<Feleacul>>	112
1.28. Linia de control	114
1.29. O nouă fabrică de gheață	115
1.30. Fapte de la fabrica „Libertatea”.....	118
1.31. Popas la întreprinderea de produse cosmetice.....	122
1.32. Despre berea proaspătă și rece	124
1.33. Geneza <<Terapiei>>	128
1.34. La izvoarele elixirului frumuseții. Fabrica de produse cosmetice se recomandă.....	135

Capitolul 2

Sabotori, burghezi, moșieri	143
2.1. Sabotorul Ioan Ghibu, directorul uzinei forestiere din Valea Ierii, trebuie arestat.....	143
2.2. Patronii sabotori trebuie pedepsiți.....	144
2.3. Cercetările împotriva gestionarilor necinstiți	146
2.4. Fabrica de conserve și mezeluri și-a încetat producția datorită unor sabotori care au fost demascați prea târziu	146
2.5. Producția și interesele muncitorilor fabricii <<Erba>> sunt sabotate.....	147
2.6. Mii de fusuri de piele dosite descoperite la sabotori	149
2.8. Au călcat ordonanțele și au sabotat economia națională	154
2.9. Cum sabotau producția muncitorii Fabricii de Mucava?	155
2.10. Fostul director al fabricii <<Orion>> a încercat să sustragă din mașinile uzinei	158
2.11. La fabrică de sticlă din Someșeni cuptorul duduie de aproape două luni, fără ca lucrul să înceapă.....	161
2.12. Când biletele de autobuz se dau pe... sprânceană.....	164
2.13. Ioan Jucan zis „codașul”	169
2.14. Lipsuri care frânează bunul mers al muncii	172
2.15. Corespondenții.....	176
2.16. La nuntă între chiaburi	179

2.18. Oameni strângători	184
2.19. O promisiune... uitată	185
2.20. Consecințele neglijenței	186
2.21. Când umbli cu <<mâta-n sac>>	187
2.22. Nepăsare	188
2.23. Răzbunarea rebutului.....	189
2.24. Somnoroșii de la Carbochim	192
2.25. Nepăsare	194
2.26. Oameni și năravuri	195
2.27. Furiosul.....	196
2.28. Părintele rebuturilor.....	197
2.29. Despre bibliotecă	198
2.30. Absenții.....	198
2.31. Despre grabă.....	199
2.32. Fochistul	200
2.33. Despre șanțuri.....	201
2.34. Moara.....	202
2.35. Clubul	203
2.35. Periculosul	203
2.36. Jurnal indiscret: Sentința	204
2.37. Recorduri nedorite la minus 20 de grade.....	205
2.38. De ce nu-și realizează unii tineri sarcinile de plan?	206

Capitolul 3

Panoul de onoare	209
3.1. Inventivitatea unui muncitor ceferist.....	209
3.2. Femei distinse în câmpul muncii.....	210
3.3. Îngrijindu-și bine mașina și organizându-și temeinic munca, tovarășul Dobrotă Petru de la uzinele Janos Herbak din Cluj își depășește zilnic normele fixate.....	213
3.4. Muncitorii de la <<Janos Herbak>> au sărbătorit pe tovarășiidecorați cu <<Ordinul Muncii>>	214
3.5. Tovarășul Poka Francisc fruntaș în muncă.....	215
3.6. Tovarășul Pujber Adalbert	216
3.7. Tovarășa Petruța Viorica.....	217
3.8. 13 mașini sunt în întrecere.....	218
3.9. Angajamentele tinerelor muncitoare de la <<Breiner Bela>> în întrecerile în cinstea Congresului de unificare	219

3.10. Vom arăta că și noi știm munci tot atât de bine ca bărbații	220
3.11. Înainte de întrecere nu îndeplineam norma, în cinstea congresului am început să o depășesc	221
3.12. O muncitoare fruntașă	222
3.13. Trei fruntași în muncă de la CMR Cluj	223
3.14. Prima femeie tipograf din Cluj	224
3.15. Femei fruntașe în muncă	226
3.16. Un exemplu de luptă și de muncă: Tovarășa Sido Ester de la <<România Muncitoare>> din Cluj	228
3.17. Turnătorii Schvartz Ioan și Borsos Balint de la uzinele <<Unirea>> Cluj și-au depășit norma în primele zile ale anului cu 150%	230
3.18. Un muncitor evidențiat în producție: Costin Ioan de la secția Goodyear a uzinelor Janos Herbak din Cluj	231
3.19. Muncitoare din întreprinderile clujene decorate cu <<Ordinul Muncii>>	232
3.20. Pop Maria Boceanu, delegată a muncitorilor de la Manufactura de Tutun	235
3.21. Ilea Clara a primit <<Ordinul Muncii>>	237
3.22. Șoferul Sălăgean Ioan a început să lucreze după metoda Lidiei Corabelnicova	238
3.23. Muncitoarea Fulop Ilona	239
3.24. Mândria întreprinderilor noastre	240
3.25. Stahanovistul Tiberiu Curteanu	242
3.27. Stahanovistul Pal Petru	246
3.28. Tânăra inovatoare	248
3.29. Tânărul stahanovist	249
3.30. Turnătoarea fruntașă	250
3.31. Avânțați pentru îndeplinirea angajamentelor	251
3.32. Între fruntașii întrecerii	252
3.33. Fruntașa întrecerii socialiste	252
3.34. Fruntașii întrecerii, mândria colectivelor de muncă	254
3.35. Tinerii în fruntea întrecerii	256
3.36. În fruntea luptei pentru o producție sporită	258
3.37. Cu avânt tineresc	258
3.38. A devenit fruntaș în producție	259
3.39. Angajamentele devin fapte	261
3.40. Echipă fruntașă pe unitate	263

3.41. În fruntea întrecerii	264
3.42. Fruntaș la repararea mașinilor	265
3.43. 191.000 km. fără reparații	266
3.44. Mereu fruntașă în producție	266
3.45. În întâmpinarea marii sărbători	267
3.46. Fruntașa secției	268
3.47. Cale liberă.....	268
3.48. Fruntașa în producție	269
3.49. Tânăra candidată.....	269
3.50. Turnătorii	270
3.51. Noi realizări în industrie.....	271
3.52. Fruntașă pe țară	271
3.54. Fruntaș în producție.....	273
3.55. Brigadă fruntașă pe întreprindere	273
3.56. De curând a zecea inovație	274
3.57. La aceleași războaie, mai multe țesături.....	275
3.58. Fruntaș în producția de medicamente.....	275
3.59. Folosește din plin timpul liber.....	276
3.60. Tehnica în ajutorul producției.....	277
3.61. Un exemplu în muncă.....	277
3.62. Fruntași în producție.....	280
3.63. Exemplu vrednic de urmat	281
3.64. În fruntea întrecerii socialiste	282
3.65. Echipă fruntașă	283
3.66. Fruntaș în întrecerea socialistă	284
3.67. Strungarul Pop	284
3.68. Panoul frunțașilor	286

Capitolul 4

Clujul – un mare șantier.....295

4.1. O plimbare prin magazinele din Centru	295
4.2. Ieri au început lucrările pentru introducerea gazului metan la Cluj.....	297
4.3. O lucrare mare: reconstrucția centralei telefonice din Cluj.....	300
4.4. Un bărbat a pornit ieri să-și cumpere o cămașă.....	301
4.5. O dimineață însorită pe strada Câmpului	303
4.6. Pe GAT se cunoaște cine face munca	304
4.7. Străzile Clujului – un șantier de muncă.....	306

4.8. Clujul nu e un târg levantin	307
4.9. La 1 Mai se pun temelile primelor locuințe muncitorești din Cluj	308
4.10. Cartierul Iris, un șantier de muncă	309
4.11. O vastă acțiune de reparare a străzilor din Cluj.....	310
4.12. S-au ieftinit mărfurile la Magazinele de Stat din Cluj.....	311
4.13. Primăria Municipiului Cluj a început instalarea populației din cartierele de mizerie și promiscuitate în noile locuințe din spatele uzinelor <<Janos Herbak>>	312
4.14. Cum trăiesc muncitorii instalați în blocurile din cartierul Iris	313
4.15. 24 familii ale muncitorilor evidențiați în producție au primit până în prezent locuințe în casele muncitorești din cartierul Iris	315
4.16. Solemnitatea inaugurării Librăriei ARLUS-Cartea Rusă.....	317
4.17. În cartierele muncitorești din Cluj vor fi deschise cinci restaurante populare, filiale ale cooperativei <<Ospătarul>>	318
4.18. Orașul nostru devine pe zi ce trece tot mai frumos	319
4.19. A început turnarea podului de peste Someș.....	324
4.20. Noua sală de festivități a Universității Bolyai.....	325
4.21. Muncă voluntară pentru introducerea gazului metan în cartierul Donath.....	326
4.22. Deschiderea Muzeului Româno-Rus.....	327
4.23. Inaugurarea noului pod peste Someș.....	329
4.24. Magazinele sunt bine aprovizionate cu mărfuri la prețuri noi	330
4.28. Se extinde rețeaua de gaz metan din Cluj.....	336
4.29. Muncesc pentru înlăturarea greutăților cauzate de zăpadă.....	337
4.30. Inaugurarea emisiunilor de radio ale studioului regional Cluj	338
4.31. Noua sală de gimnastică - o mândrie a sportivilor de la uzinele Janos Herbak	340
4.32. O zi de odihnă în Cluj.....	341
4.33. Acolo unde ia naștere un nou cartier	343
4.34. Noi blocuri muncitorești.....	345
4.35. Prin magazinele din Cluj	346
4.36. Un nou bloc muncitoresc la Cluj.....	348
4.37. Pentru cei ce muncesc	349

4.39. Primele auto-taxiuri de stat la Cluj.....	351
4.40. Noi autodube pentru transportul gunoiului	354
4.41. Noi străzi din Cluj asfaltate și pavate	355
4.42. S-a deschis magazinul <<Electrotehnica>>	357
4.43. Se înfrumusețează parcul orașului.....	358
4.44. Cu fiecare zi mai sus	359
4.45. Locuințe date în folosință	361
4.46. Un nou chioșc al T.A.P.L.	363
4.47. Un nou magazin pentru copii	363
4.48. Un nou magazin de confecții.....	364
4.49. Dezvelirea bustului lui I.L. Caragiale la Cluj.....	365
4.51. Redeschiderea magazinului „Alimentara” Nr.1	367
4.52. S-a deschis noul magazin <<Muzica>>	369
4.53. Se asfaltează Piața Jdanov.....	372
4.54. O mândrie a Clujului	372
4.55. Autobuze noi.....	373
4.56. Deschiderea unei farmacii zoo-veterinare la Cluj	374
4.57. O nouă piață pentru aprovizionarea populației din Cluj.....	375
4.58. Se înfrumusețează Clujul.....	376
4.59. Clujul întinerește	378
4.60. Podul de beton din strada Dozsa a fost terminat	382
4.61. Un nou magazin <<Gostat>> la Cluj	383
4.62. Pentru frumusețea Clujului.....	384
4.63. Pe șantierele celor 1000 de apartamente	385
4.64. Lucrări pentru instalarea troleibuselor	389
4.65. Clujul se îmbogățește cu noi construcții.....	390
4.66. Se lucrează intens la viitoarea bază sportivă a Clujului	392
4.67. Un depozit de cărți cu 2.000.000 volume.....	393
4.68. Au sosit primele troleibuse	395
4.71. Nou magazin cu produse electrotehnice.....	403
4.72. Tinerii la muncă patriotică.....	404
4.73. A fost terminată construcția sălii sporturilor	411
4.74. Despre ceea ce nu s-a scris încă	414
4.75. Orașul studenților	416
4.76. Un nou magazin.....	418
4.77. Gherete I.C.C.....	419
4.78. Macheta noului complex de blocuri din Piața Mihai Viteazul	421

4.80. O nouă unitate comercială <<Lactobar>>.....	426
4.81. Pe șantierul Grigorescu	429
4.82. Acțiuni pentru înfrumusețarea orașului Cluj	432
4.83. Pe șantierele de înfrumusețare ale Clujului.....	435
4.84. O nouă unitate sanitară	441
4.85. Strai nou orașului.....	443
4.86. Nou punct turistic	446
4.87. Bufetele clujene, ora 21!	448
4.88. Noul observator meteorologic clujean	450
4.89. Un modern obiectiv sportiv – noul bazin de înot	452
4.90. Servirea la domiciliu	453
4.92. Poartă nouă spre oceanul aerian	458
4.93. Noul Spital clinic de boli infecțioase din Cluj	460
4.94. Semafoare perfecționate pe străzile Clujului.....	462
4.95. Noi edificii universitare.....	464
4.96. Ipostaze nobile ale conștiinței civice.....	473
4.97. Un nou local la Cluj-Napoca: restaurant-bar <<Cazino>>	483
4.98. Autogară nouă la Cluj-Napoca	484
4.99. În construcție noul magazin universal.....	486
4.100. Noile autobuze <<Romandiesel>>	490
4.101. Funcționează noua stație CFR de scurt parcurs.....	495
4.102. Noile mașini pentru transportul în comun.....	497
4.103. Ca în orice anotimp	498
4.104. Despre Mănăstur.....	501
4.105. Magazinul Universal <<Central>> a fost dat în funcțiune	504
4.107. Un nou și modern complex comercial și de prestări servicii	510
4.108. Bătălia zăpezii continuă.....	512
4.109. Zorilor, Mănăstur-Nord și Gheorgheni IV.....	517
4.111. Reportaj într-o stație de tramvai	521

Capitolul 5

Viața, ca poveste	523
5.1. Nu vreau să mă aștepte tovarășii!	523
5.2. Acum simt și eu că am devenit om.....	525
5.3. Viața unei familii de muncitori. Acum un an și astăzi.....	526
5.4. Familia din strada Bruno	527

5.5. Sunt unul din miile de constructori al Canalului.....	528
5.6. Agitatorul Grigore Sacolți antrenează muncitorii în lupta pentru întărirea banilor noi.....	529
5.7. O poveste cu lapte	531
5.8. Haine...din stofa cooperativei <<Drumul Nou>>	534
5.9. Ieri servitoare – azi stahanovistă	536
5.10. Haideți la coadă!.....	539
5.11. Inginera.....	542
5.12. Cum ne-am răcorit la berăria <<Ursus>> din Cluj	544
5.13. Duminică la Făget: muncă tinerească plină de entuziasm.....	545

Capitolul 6

Despre publicitate	550
---------------------------------	------------